Motion till riksdagen 1985/86:381

Anders Högmark m. fl. (m, fp, c)

Lokalisering av grundskollärarlinjen m. m.

(prop. 1985/86:113)

I regeringens proposition 1978/79:180 ställs krav på förstärkning och förändring av undervisningen inom det naturvetenskapliga-tekniska området på grundskolan. Följande två citat från s. 76 kan nämnas som exempel:

"Internationella studier har framhävt betydelsen av att naturvetenskap och teknik behandlas som en enhet vid undervisningen. Denna enhet måste framstå tydligt för eleverna både i början och vid slutet av ett avsnitt. Teori och tillämpningar måste också vara intimt förbundna."

"Den inriktning jag angett bör betyda en orientering bort från traditionellt upplagt stoff i främst fysik och kemi. Åtskilliga läromedel har fortfarande kvar en besvärande ämnescentrering, brist på utblickar och hög abstraktionsnivå och abstraktionstäthet."

Båda dessa citat måste anses centrala när det gäller lärarutbildning inom det naturvetenskapliga-tekniska området.

För att ge skolan en möjlighet att uppfylla ovan citerade krav måste den bl. a. få tillgång till lärare med bred teknisk kunskap och erfarenhet av praktiskt arbete med tekniska problem.

En av anledningarna till att den obligatoriska tekniken infördes på grundskolans högstadium i Läroplan 80 för grundskolan var en närd förhoppning att ämnet med sina konkreta och praktiska tillämpningar skulle ge ökat intresse åt naturvetenskapliga studier (se citat nr 2 ovan). Om dessa förväntningar på det nya ämnet teknik skall infrias beror i hög grad på om skolan har tillgång till lärarkompetens som kan göra teknikundervisningen konkret och fylla den med lämpliga praktiska tillämpningar.

I Läroplan 69 för grundskolan fanns fem (5) olika tillval, som eleverna på högstadiet fick välja mellan: tyska, franska, konst, ekonomi och teknik. Tekniktillvalet uppskattades av många. Ca 25% av eleverna valde detta tillval.

I Läroplan 80 finns inte samma tillvalssystem.

Sammanfattningsvis kan sägas att eleverna nu erbjuds tillvalskurser i tyska, franska och lokalt framtagna kurser. Undersökningar som gjorts visar att den naturvetenskapliga-tekniska undervisningen inom tillvalets ram minskat kraftigt i och med den nya tillvalskonstruktionen. Detta måste anses beklagligt, bl. a. med tanke på den elevuppskattning tillvalstekniken hade tidigare, och anmärkningsvärt med tanke på att läroplanen kraftigt betonar just behovet av praktiska tillämpningar i den naturvetenskapliga-tekniska undervisningen. En av orsakerna till minskningen av de naturvetenskapliga-tekniska inslagen i de nya tillvalskurserna är att många skolor saknar lärare som kan

arbeta fram förslag till attraktiva kurser inom detta ämnesområde och sedan ta ansvar för genomförandet av dem.

Utbildning av lärare i teknik för grundskolan har saknat kontinuitet. Sådan utbildning har tidigare förekommit vid två tillfällen, nämligen i början av 1960-talet och i början av 1970-talet. Detta har medfört att undervisningen i allt högre grad har kommit att bedrivas av lärare utan adekvat utbildning. Förhållandet uppmärksammades av bl. a. utbildningsdepartementet, vilket resulterade i att högskolan i Växjö och högskolan i Sundsvall-Härnösand fick i uppdrag att genomföra behörighetsutbildning av obehöriga tekniklärare verksamma på grundskolans högstadium.

På ovan nämnda orter pågår sedan år 1981 behörighetsutbildning av lärare 19 (även kallad teknikläraruthildning). Hittills har ca 300 lärare utbildats. I UHÄ:s anslagsframställning för 1987/88 finns inte medel upptagna för denna behörighetsutbildning. Sista intaget kommer enligt förslaget att göras 1986/87. En undersökninggenomförd av högskolan i Växjö i samarbete med UHÄ visar att det fortfarande finns ca 500 obehöriga lärare 19 (tekniklärare).

Eftersom NO-lärare med specialutbildning i teknik enligt den nya senarelärarutbildningen utexamineras tidigast år 1992 är det angeläget att nu verksamma obehöriga lärare ges behörighetsutbildning. Antagningskraven till utbildningen bör däremot modifieras, eftersom många av de ovan nämnda 500 obehöriga lärarna ej uppfyller nuvarande krav.

En faktor som också talar för fortsatt behörighetsutbildning i Växjö är att regeringen i propositionen framhåller Växjö som en tänkbar ort för framtida senarelärarutbildning. Det finns i sammanhanget anledning betona betydelsen av att denna lärarutbildning ges sådant innehåll att lärarna blir väl skickade att "binda samman teori och tillämpningar inom det naturvetenskapliga-tekniska området" och att de får kunnighet i att lägga upp sin undervisning så att den "orienteras bort från traditionellt upplagt stoff i främst fysik och kemi".

Lärare 19-utbildningen vid högskolan i Växjö har fört med sig att ett lärarutbildarlag med mycket speciell och bred kompetens har bildats vid högskolan. En nedläggning av denna lärarutbildning för med sig att denna kompetens splittras och inte utnyttjas i framtida lärarutbildning.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lärare 19-utbildningen i Växjö skall få fortsätta tills vidare,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att UHÄ tillsammans med högskolan i Växjö får i uppdrag att utreda behov av ändringar av antagningskraven till lärare 19-utbildningen och förändringar av utbildningens längd.

Stockholm den 1 april 1986

Anders G Högmark (m)
Charlotte Branting (fp) *Rune Gustavsson (c)*
Erik Hovhammar (m)